

OP DE PLANK

Kan een actuaris een pretpark redden?

Een spannend en humoristisch boek over een 'typische'

actuaris: Angela van Heerwaarden doet uit de doeken waarom

De Haasfactor zo bijzonder is.

Ze zijn er eerder geweest, actuarissen als personage in fictie: zie de Wikipedia pagina 'List of fictional actuaries'. De bekendste was de film About Schmidt in 2002, daarin speelde Jack Nicholson de net gepensioneerde actuaris Warren R. Schmidt¹. Als actuaris was hij vooral overbodig. Dat shot waarin hij zijn dossiers uit een afvalcontainer ziet steken wanneer hij weer eens op kantoor komt buurten, daar moet ik stiekem om huilen als ik er aan denk. Iedereen die al eens van baan is gewisseld zal dat gevoel herkennen.

Toch denk ik dat ik nu tegen een uniek boek aan ben gelopen. Toegegeven, de actuaris in dit boek is óók zonder werk. Maar hij blijft daarna een 'actuaris tot in het diepste van zijn gedachten': iemand die van onder tot boven volledig in wiskunde en kansrekening denkt. In elk geval véél meer dan wat ik herken in mijzelf of in mijn actuariële kennissenkring.

De actuaris Henri Koskinen is een alleenstaande veertiger. Hij neemt ontslag 'omdat het werk een speeltuin is geworden' (maar eigenlijk omdat ontslag hem boven het hoofd hangt) en erft nog geen maand later een avonturenpark van zijn broer. Droogkomische start! Als totaal onervaren nieuwe directeur wordt hij ondergedompeld in voor hem volstrekt nieuwe situaties: mensen om leiding aan te geven, kinderen, vrouwen en afpersers. Het wordt behoorlijk spannend. En in alles, ja echt álles, denkt hij rationeel.

Kinderen in het park: 'Een groep kleine mensjes rende aan ons voorbij. Het geluidsvolume was dat van een rockconcert. Toen het geschreeuw enigszins was gedoofd, durfde ik weer te praten.' Staand met een bloedende schouder naast een gedode afperser: 'Maar dit is een

uitzonderlijke situatie, en er zijn bij lange na niet genoeg waarnemingsgegevens om een gefundeerde gevolgtrekking te doen.'

Als zijn assistente een serie schilderijen in het park wil maken: 'Ik kan niet uitleggen waarom ik dat in deze context volkomen acceptabel en juist vind, hoewel ik me normaal gesproken zou verzetten tegen een dergelijke onlogica en irrationaliteit.' Later, over diezelfde assistente: 'De geur van haar haren, haar eigen geur, de geur van haar kleren, ik kan ze allemaal als afzonderlijke geuren waarnemen, omdat zij zo dichtbij is en wel gedurende meerdere seconden, en de seconden zijn zo lang als het beieren van een kerkklok.'

Henri tuimelt met de erfenis een wereld binnen waarin hij op onnavolgbare wijze een aantal situaties met criminelen 'overleeft'. Juist door zijn unieke beslissingen blijkt hij onvoorspelbaar voor de vijand. Hij blijft kansrekenen, ook middenin de meest bizarre scenario's. Dat is absurdistisch. Ik heb hem in mijn hart gesloten, maar of andere lezers dat ook zo ervaren?

Het boek De Haasfactor van de Finse auteur Antti Tuomainen verscheen in 2021. De filmrechten zijn al verkocht aan de Amerikaan Steve Carell. In mijn favoriete leescommunity Hebban wordt het boek nauwelijks gelezen, en ik geef het zelf ook maar drie sterren. Het kreeg in 2022 ook al een vervolg: De Elandparadox. Dat bevat echter alleen maar méér van hetzelfde.

Nog even terugkomen op de vraag boven dit stuk: Ja natuurlijk! Schrik er niet voor terug om buiten de bekende paden te treden, overal waar risico's zijn daar kun je ook kansen zien. Als actuaris ben je daar juist goed in. Bij twijfel, lees dit boek!

Gegevens:

De Haasfactor (The Rabbit Factor) – van Antti Tuomainen

Zie <https://uitgeverijprometheus.nl/boeken/haasfactor-paperback/>

¹ – Zie nog de recensie van Peter Kuys in De Actuaris 10-5.